

Bandung, zoon van de vorst. © Van Kinsbergen.

Fotopionier Isidore van Kinsbergen

Gerda Theuns-de Boer

Voor het eerst in honderd jaar staat de Nederlands-Vlaamse Isidore van Kinsbergen (Brugge 1821- Batavia 1905), een van de belangrijkste negentiende-eeuwse fotografen in Nederlands-Indië, weer volop in de belangstelling. Met een door De Volkskrant als 'mooi' gerecenseerde overzichtstentoonstelling in Huis Marseille, Museum voor fotografie in Amsterdam, en een als 'kloek en helder' omschreven monografie is er eindelijk een platform gecreëerd dat recht doet aan van Kinsbergen's unieke artisticeiteit en de grote zeggingskracht van zijn fotografie. Een platform overigens, waaraan zowel de VVIK heeft bijgedragen door middel van het ter beschikking stellen van een groot aantal tentoonstellingsfoto's; als het Instituut Kern met de aanstelling van ondergetekende als onderzoekster ten behoeve van beide 'eindproducten'. Redenen voor de VVIK om op 14 februari j.l. een excursie naar Amsterdam te organiseren.

Van Kinsbergen is lange tijd vereenzelvigd met de bijna 400 foto's tellende portfolio's Oudheden van Java (1863-1867) en Boro-Boedoer (1873), archeologische series die weliswaar inter-

nationaal werden verspreid en geroemd, maar niet eerder in drukvorm verschenen. Behalve enkele visitekaartportretjes en kabinetkaarten uit zijn studio waren er verder ook nauwelijks foto's bekend die zicht gaven op andere fotografiegenres, met name landschappen, topografische opnamen, hofphotografie, "typen" en naakten. In de aanloop naar de tentoonstelling en het boek is er gezocht naar de onbekende Van Kinsbergen. Deze zoektocht heeft geresulteerd in een forse uitbreiding van zijn oeuvre: meer dan 200 onbekende, anonieme of foutief toegeschreven foto's mogen nu met zijn naam worden verbonden.

Isidore van Kinsbergen was een multi-talent: hij schilderde de decors voor het Théâtre Français de Batavia, portretteerde Bataviase militairen en bestuurders en zong en acteerde. Van Kinsbergens naam rees snel, ook toen hij zich vanaf 1860 serieus toelegde op het nieuwe medium fotografie. Zo maakte hij in 1862 als fotograaf deel uit van de zending naar Siam en reisde hij later dat jaar mee in het gevolg van gouverneur-generaal baron L.A.J.W. Sloet van de Beele, wat hem de gelegenheid bood om naast terreinopnamen voor het eerste spoor-

wegtraject op Java, indrukwekkende series portretten te maken aan het hof van soesoehoenan Pakubuwana IX van Surakarta en sultan Hamengku Buwana VI van Yoyakarta. En in 1865 kon hij zo eveneens een prachtige serie portretten binnen de paleismuren van de raja van Buleleng (Noord Bali) maken.

In deze Nieuwsbrief onder andere:

Tentoonstelling en boek: Van Kinsbergen

Promotie nieuws: Literaire Liefde

Boekbespreking: One night @ the call centre

Randstad Agenda

Achterzijde van een Ganesha beeld met monsterkop, Java, 1239 AD. © Van Kinsbergen, 1866-1867.

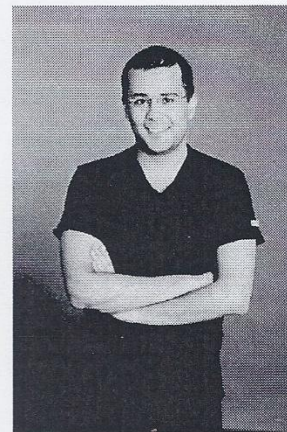

One night @ the call centre

Boekbespreking door Eekta Trienekens

In de nieuwste roman van Chetan Bhagat reist de auteur met de nachttrein van Kanpur naar Delhi. De reis is lang en hij verveelt zich. Dan komt een jong meisje tegenover hem zitten. De auteur heeft een goede indruk achtergelaten bij de jeugd van India met zijn eerste, zeer goed verkopende roman *Five Point Someone*, en daarom belooft het meisje hem een bijzonder verhaal te vertellen mits Bhagat belooft het te verwerken tot zijn tweede boek. Na wat te twijfelen besluit de schrijver akkoord te gaan en het meisje begint haar verhaal over zes personen die op dezelfde afdeling van een *call center* in Gurgaon (Haryana) werken.

Het verhaal speelt zich geheel af gedurende één nacht. In diezelfde nacht is het de dag van Thanksgiving in Amerika en moeten de *call center* medewerkers Amerikaanse klanten telefonisch bijstaan met vragen over hoe hun oven werkt of hoe de stofzuiger aan gaat. Omdat er wat technische problemen zijn, waardoor het werk stil ligt, hebben de jonge medewerkers de tijd om na te denken over hun leven tot zover. Elk van de zes personen komt in deze nacht tot een ontdekking die zijn of haar leven drastisch zal veranderen. Zo heeft één van de vertellers, Shyam, enkele flashbacks over afspraken die hij had met zijn ex-vriendin Priyanka, die op dezelfde afdeling werkt, en nu op het punt staat met een ander te trouwen.

© www.chetanbhagat.com.

Besproken boek

Chetan Bhagat

One night @ the call centre

2005

Uitgever: Rupa

Aantal blz: 289

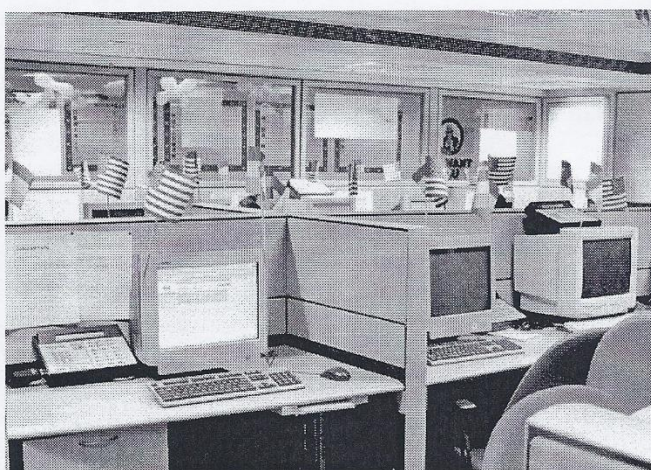
Prijs: Rs. 95

Alle medewerkers van het centrum hebben naast hun Indiase naam ook Amerikaanse namen om hun klanten de voor hen lastige-uitspraak van Indiase namen te besparen. Zo heet Shyam Mehra bijvoorbeeld Sam Marcy en Esha Singh, Eliza Singer. De Amerikanen komen er zeer slecht van af in dit verhaal; ze zijn vooral erg dom én bang. ““Remember”, the instructor said to the class, “a thirty-five-year-old American’s brain and IQ is the same as a ten-year-old Indian’s brain”.” De *call center* medewerkers kraken de Amerikaanse (bedrijfs)cultuur aan alle kanten af terwijl zij tegelijkertijd in restaurants en cafés klagen over hoeveel *bucks* hun pizza of cola kost en zich kleden naar de laatste westerse mode.

Bhagat heeft een vlotte schrijfstijl en bedient zich van populair taalgebruik. Het is niet voor niets dat hij een groot en jong Indiaas publiek aanspreekt. De schrijver werpt een blik op de tijdsgeest van het moderne India en de rol van de jeugd hierin. Eén van de hoofdthema’s van deze roman is hoe de jonge Indiërs zich omwille van het geld laten gebruiken door Amerikaanse bedrijven. Ze doen onuitdagend werk op onmogelijke tijden, het meeste werk gebeurt namelijk ’s nachts. En hoewel één van de personages van mening is dat de *call center* medewerkers met het geld dat zij verdienen juist hun land kunnen helpen mee te tellen in de wereld, omdat geld nu eenmaal bepaalt wie er wat te zeggen heeft, vervallen zij zelf ook tot het consumentisme dat zij zo verafschuwen bij de Amerikaanse klanten.

De auteur zegt grondig onderzoek gedaan te hebben naar de gang van zaken in *call centers*, door schoonzussen en kennissen te ondervragen en

nachtelijke bezoeken aan dergelijke centra te brengen. Op het eerste gezicht komen de situaties en dialogen in ieder geval heel realistisch over, op dat ene telefoontje na...het telefoontje van God. Tegen het eind van zijn verhaal, verantwoordt de schrijver waarom hij in een vrij realistisch verhaal een dergelijk onwaarschijnlijk detail opvoert door met het meisje in de trein de discussie aan te gaan over het nut van dit telefoontje in het verhaal. Aan het eind van het boek blijkt dat de schrijver een ontknoping in petto heeft die uiteindelijk de realistische toon van het hele verhaal op losse schroeven zet...

Een call centre in India. © Utsav Arora.

Eekta Trienekens studeert Indologie aan het Instituut Kern en rondt momenteel haar scriptie betreffende Overzees Hindi af, getiteld: "Awo my darling... An exploration of the morphology and the reasons for code-switching in the Hindi used in the lyrics of Sundar Popo from Trinidad".

Literaire Liefde

Promotie nieuws

Robert van de Walle

Aansluitend op mijn doctoraalstudie Indologie, werk ik nu aan een promotieonderzoek naar de wijze waarop liefde wordt uitgebeeld in moderne Hindi literatuur.

Vanwege mijn belangstelling voor het Urdu heb ik mij tijdens mijn doctoraalstudie ook met het Perzisch en Arabisch bezig gehouden. Mijn doctoraalscriptie ging echter over een boek dat zich qua stijl in de Sanskrit *kavya* traditie bevindt: *Shyamasvapna*, "De droom over Shyama", één van de allereerste romans in het Hindi (1888). Via dit boek, een tragisch verhaal over twee gedoemde geliefden, ben ik op het onderwerp van mijn huidige onderzoek gekomen: de wijze waarop moderne Hindi schrijvers liefde uitbeelden. Het

Anari. © philip-lutgendorf@uiowa.edu.

voornaamste uitgangspunt van mijn onderzoek, getiteld *Legitimizing love. The depiction of love in Hindi fiction, 1880-2000*, is dat een huwelijk op basis van liefde geen vanzelfsprekendheid is in India, althans niet in alle lagen van de samenleving, en dat relaties daardoor vaak problematisch zijn: liefdespartners staan onder grote druk van hun omgeving.

Uit mijn onderzoek blijkt tot nu toe dat er heel veel teksten zijn die voorbijgaan aan de problematiek van huwelijken gebaseerd op liefde, de zogeheten "love marriages". Korte verhalen uit de *Nayi Kahani* stroming van de jaren 50 en 60, maar ook recentere verhalen van auteurs als Ravindra Kaliya en Gitanjali Shri tonen minnaars die alle vrijheid hebben om elkaar te ontmoeten, en om te kiezen met wie ze willen trouwen. Wat zegt dit over deze teksten? Zijn de hoofdpersonen dan

allemaal afkomstig uit een gegoed en modern milieu? Geldt dat ook voor de schrijvers en lezers van deze literatuur? Of is moderne literatuur simpelweg minder geïnteresseerd in de concrete belemmeringen die geliefden ondervinden, en juist meer in psychologische problemen, zoals vervreemding van elkaar, of het zich aangetrokken voelen tot meerdere personen? Dit zijn vragen die mij op dit moment bezig houden.

Voor mijn onderzoek lees ik korte verhalen en romans in het Hindi uit de periode 1880-2000, van bekende auteurs als Balkrishna Bhatt, Premchand, Rajendra Yadav en Nirmal Verma. De negentiende-eeuwse Hindi literatuur heeft mijn bijzondere belangstelling, en ik hoop dan ook dat de periode 1880-1900 goed vertegenwoordigd zal zijn in mijn onderzoek. Naast teksten uit de canonieke literatuur, maken ook populaire romans, zoals die in kiosken op stations en langs de straatkant worden verkocht, deel uit van mijn onderzoek. Mijn veldwerk zal bestaan uit het aanschaffen van deze populaire literatuur en uit het interviewen van schrijvers zoals Krishna Baldev Vaid, Mannu Bhandari en Kamalleshvar. Veel van hen wonen in Delhi; maar ook in Allahabad (Ravindra Kaliya), Calcutta (Alka Saraogi) en Mumbai (Sudha Arora) wonen schrijvers die ik zal bezoeken.

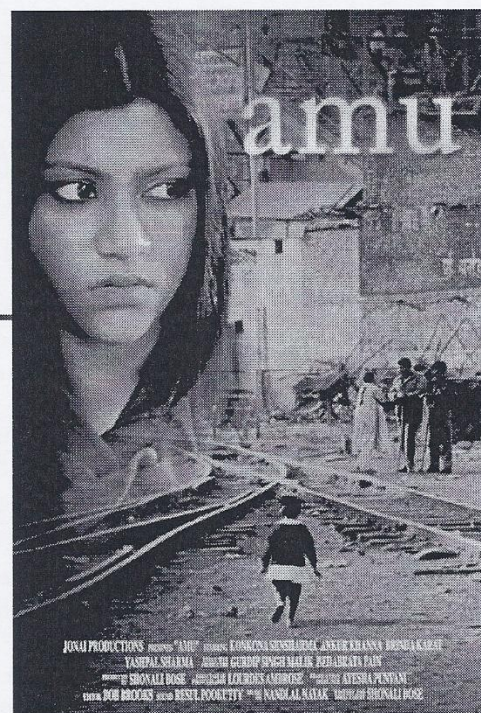
Robert van de Walle is tot 2009 als junior researcher verbonden aan de Onderzoeksschool CNWS, Universiteit Leiden. Supervisor: Th. Damsteegt.

Cinemasia

De tweede editie van het Cinemasia festival vindt van 30 maart tot en met 8 april plaats in het Filmtheater Rialto en het Filmmuseum in Amsterdam. Indiase film wordt vertegenwoordigd door Shobali Bose's *Amu*, een politieke film over de gevolgen van communalistische rellen in het Delhi van de jaren zeventig. Bose vertelt het verhaal van Kajori Roy, een op drie-jarige leeftijd door Amerikanen geadopteerde vrouw die na haar studie naar India reist om haar verwanten op te sporen. Haar familie geschiedenis blijkt nauw verweven met de Delhi tragedie. Van 1 tot en met 21 april zijn festival hoogtepunten ook elders in het land te zien, o.a. in Den Haag (Haags Filmhuis), en Utrecht ('t Hoogt). Info: www.cinemasia.nl.

Raj Kapur en Nargis.
© philip-lutgendorf@uiowa.edu.

© www.cinemasia.nl

Van Kinsbergen (vervolg van pagina 1) Tijdens zijn oudheden-expedities deed Van Kinsbergen geregeld nieuwe vondsten, die hem min of meer tot *self-made* archeoloog maakten: hij groef en liet graven, schetste en maakte plattegronden en dwarsprofielen in een niet te onderdrukken enthousiasme voor de archeologie en de fotografie (Dieng-plateau, Candi Panataran, Candi Papoh). Van Kinsbergen hield wel van deze uitdagingen, waarbij overigens ingenieus gebouwde stellingen nodig waren om uiteindelijk de camera in de juiste positie te krijgen. Samen met de opnamen uit 1873 van het boeddhistische wereldmonument Candi Borobudur mogen deze opnamen gezien worden als de geslaagde resultaten van een absolute *tour de force*.

De tentoonstelling gaat begeleid van een monografie die Van Kinsbergens leven belicht in dienst van de fotografie, het theater en de archeologie en onderzoekt hoe en in welke mate zijn fotografisch oeuvre is verspreid. Ook wordt zijn werk in de artistieke traditie van zijn tijd geplaatst. Met een kleurenkatern en een zwart-wit-catalogusdeel van de bijna 400 oudhedenfoto's.

Tentoonstelling: *Isidore van Kinsbergen, Fotopionier en theatermaker in Nederlands-Indië*

Locatie: Huis Marseille, Museum voor Fotografie, Keizersgracht 401, Amsterdam

Datum: tot 26 februari 2006

Monografie: G. Theuns-de Boer & S. Asser, met bijdragen van S. Wachlin: *Isidore van Kinsbergen (1821-1905), Fotopionier en theatermaker in Nederlands-Indië*.

Zaltbommel: Aprilis/KITLV/Huis Marseille, 2005. 295 pp., € 29,-

Randstad Agenda

Tot 11 september De Goden Verzoeken. Een KIT tentoonstelling over Hindoeïstische rituelen. Info: www.kit.nl

8 maart 10:00-21:00 *She Changes the World*. Mama Cash lezingen cyclus in de Balie (Amsterdam) met o.a. Radhika Chandriramani, editor van *Sexuality, Gender and Rights. Exploring Theory and Practice in South and Southeast Asia (2005)*. Info: www.mamacash.nl

18 maart, 20.00 Sitar concert van Ashok Pathak en *tabla-wizard* Sandip Bhattacharya. Info: www.tropentheater.nl

29 maart, 19.30 Lezing over de opkomst en ondergang van Rajasthan's Maharajas door A.M. Donker. Info: www.indiainstituut.nl

1 en 2 april Vertoning van de populaire Hindi films *Swades* en *Main Hoon Na* in de grote zaal van het Tropentheater, beiden met Shah Rukh Khan in de hoofdrol. Info: www.tropentheater.nl

21 april, 20.00 Violiste Kala Ramnath speelt klassieke Noord-Indiase muziek. Info: www.tropentheater.nl

28 april-1/m 16 mei Expositie van beeldende kunst geïnspireerd door gedichten van Rabindranath Tagore. Info: www.haagsekunstkring.nl

12 mei, 20.00 Sarod concert door Partho Sarathy, leerling van Ravi Shankar, begeleid door Prabhu Edouard op de tabla. Info: www.tropentheater.nl

18 t/m 20 mei De zesde editie van het Hindoestaans Filmfestival in Den Haag. Programma en thema nog onbekend. Zie: www.hindoestaansfilmfestival.nl

©The Ray Family.

Redactie: J. Kamphorst (kamphorstjanet@yahoo.com)
Lay-out: A. van der Geer (avandergeer@planet.nl)

VVIK Nieuws is een halfjaarlijkse gratis uitgave voor en door Vrienden van het Instituut Kern. De *Randstad Agenda* is onder voorbehoud, wij raden u aan eerst aanvullende informatie in te winnen alvorens u een activiteit bezoekt.

DE VVIK IN HET KORT

Activiteiten

Vrienden van het Instituut Kern ontvangen ongeveer 5x per jaar een uitnodiging voor het bijwonen van lezingen, boekpresentaties of videovertoningen met aansluitend een borrel. Instituut Kern is historisch verbonden aan de opleiding TCZCA (www.instituut-kern.leidenuniv.nl). Adres: Nonnensteeg 1-3, Leiden.

Nieuwsbrief

Leden ontvangen voorts 2x per jaar de VVIK Nieuwsbrief met nieuws over VVIK activiteiten, Instituut Kern publicaties en overige wetenswaardigheden zoals een overzicht van voor VVIK leden interessante activiteiten in de regio.

Collecties

De Vereniging draagt zorg voor het beheer en de restauratie van een aantal bezittingen waaronder het Gandhara-album met albumine afdrucken van voor 1900. De Vereniging beheert daarnaast bijna 80 duizend foto's, die middels een database in de bibliotheek raadpleegbaar zijn. Ook bezit de Vereniging een aantal palmblad-manuscripten. De Indologische collecties worden met steun van de Vereniging in stand gehouden.

Fonds de Cock

Studentleden die een studiereis willen maken, kunnen een reisbeurs aanvragen bij Fonds de Cock. Aanvragen dienen schriftelijk bij het bestuur te worden ingediend. Achteraf wordt een kort verslag van de reis verlangd.

Lid worden?

Schrijf naar de secretaris: Lennart Bes, Instituut Kern, Nonnensteeg 1-3, Postbus 9515, 2300 RA Leiden. E-mail: lennart.bes@nationaalarchief.nl. De contributie (€ 20,- voor gewone leden, € 10,- voor studenten; per lopend kalenderjaar) kunt U overmaken naar het banknummer van de Vereniging: ABN AMRO 45.17.84.308 t.n.v. Vereniging Vrienden van het Instituut Kern, Leiden.